

Mokyklos pavadinimas

Vardas Pavardė

**Specialybės pavadinimas
Grupė**

Vokietijos federalinės respublikos etiketas

Tarptautinio bendravimo protokolo referatas

Darbo vadovas

Pareigos, Vardas Pavardė

Kaunas, 2009

Turinys

1.	ĮVADAS	3
1.1	Darbo aktualumas:	3
1.2	Darbo tikslas:	3
1.3	Darbo uždaviniai:	3
1.4	Darbo objektas:	3
1.5	Darbo metodas:	3
2.	VOKIETIJOS FEDERALINĖ RESPUBLIKA	4
3.	ELGESYS VIEŠOSE VIETOSE	5
3.1	Vaikščiojimas ir stovėjimas eilėse	5
3.2	Autobusai, metro, taksi, automobiliai	6
4.	ELGESYS PRIE STALO	6
4.1	Nepradėkite valgyti, kol šeimininkas netars: Guten Appetit	6
4.2	Namuose, restorane, darbe	7
4.3	Kada atvykti, ar padėti susiruošti	8
5.	ARBATPINIGIAI	8
6.	NEVERBALINĖ KALBA	8
6.1	Fiziniai gestai ir veido išraiška	8
6.1.1	<i>Laikysena ir fizinis artumas</i>	9
6.1.2	<i>Žvilgsniai</i>	9
7.	DOVANOS	9
8.	KREIPINIAI	10
9.	RELIGIJA	11
10.	MOKSLAS IR ŠVIETIMAS	12
11.	DERYBOS	12
12.	SVEIKINIMASIS IR SUSIPAŽINIMAS	13
13.	TINKAMOS IR NETINKAMOS TEMOS	14
14.	IŠVADOS	15
15.	NAUDOTA LITERATŪRA	16

1. Įvadas

1.1 Darbo aktualumas:

Vokiečiai¹ derybininkai garsėja ypač kruopščiu pasirengimu. Taip pat plačiai žinoma, jog pajutę spaudimo taktiką jie atkakliai laikosi savo. Prieš nusprenddami vokiečiai tariausi su atsakingais kolegomis ir pasitiki jų nuomone. Jiems reikia daugiau laiko negu kitoms tautoms, tačiau mažiau negu japonams bei daugeliui kitų azijiečių. Rekomenduotina atidžiai išnagrinėti teisinius aspektus bei kitas sutarties subtilybes. Spręsdami problemas ar nesutarimus, vokiečiai linkę labiau pasitikėti kontrakto tekstu negu santykiais su partneriu. Sutarties sąlygos, jų manymu, "iškalto iš akmens", todėl bandymai derėtis iš naujo po sutarties pasirašymo nepageidaujami.

Daugelis vokiečių stengiasi aiškiai atskirti profesinį ir asmeninį gyvenimą. Jie gali būti svetingi šeimininkai, tačiau skiria mažai dėmesio svečių vaišinimui. Vaišinančiam vokiečiui atrodo nemandagu vis raginti svečius valgyti ar gerti, todėl nesidrovėkite imti patys. Nereikėtų laukti, kol jus paragins. Daugiau apie vokiečių etiketo subtilybes aprašyta šiame darbe.

1.2 Darbo tikslas:

išanalizuoti Vokietijos Federalinės Respublikos etiketą.

1.3 Darbo uždaviniai:

Išanalizuoti vokiečių verbalinę ir neverbalinę kalbas;

Aprašyti dalykinius susitikimus;

Išanalizuoti formalų ir neformalų elgesį;

Aprašyti bendravimo ypatumus Vokietijoje.

1.4 Darbo objektas:

Vokietijos Federalinės Respublikos etiketas.

1.5 Darbo metodas:

Deskriptyvinis metodas.

Jeigu vokietis pakvies jus į svečius pas save, būtinai sutikite. Neatvažiuokite per anksti, geriausia - laiku. Gražu atnešti dovanėlę šeimininkei. Tam tinka gėlės, bet neneškite raudonų rožių (tinka tik meilužiams), astrų², lelijų ar chrizantemų (skirtos tik laidotuvėms). Puokštė³ turi sudaryti nelyginis žiedų skaičius (išskyrus 6 ir 12), bet niekada netiks 13, ir nepamirškite gėlių išvynioti prieš įteikdami.

¹ Tam tikros tautybės žmonės.

² Gėlės pavadinimas.

³ Gėlių gūbsnis.

2. Vokietijos Federalinė Respublika

Vokietija - Europos Bendrijos narė. Jos atstovai 1991 m. sutarė įkurti Europos Sąjungą. Vokietija yra vienas didžiausių Lietuvos ekonominių partnerių Vakaruose. 1998 m. pradžioje Lietuvoje veikė 971 bendra įmonė su šia šalimi. Jos investicijos į mūsų šalies ūkį sudarė 483,53 mln. JAV dolerių⁴ (arba 11,5% visų užsienio šalių investicijų) . Statistikos duomenimis, mūsų šalyje Vokietijos investicijos užima trečią vietą - po JAV ir Švedijos. Ši šalis daug padeda Lietuvai kelyje į Europos institucijas.

1 pav. Vokietijos vėliava

Kaip ir daugelis šiaurės europiečių, versle⁵ vokiečiai orientuojasi į reikalus. Šiaurės amerikiečių ir australų nuomone, vokiečiai gana formalūs, pietų europiečiai laiko juos santūriais, o azijiečiai - labai tiesmukais .

Žinoma, pačiose Vokietijos verslo tradicijose esama skirtumų tarp pietų ir šiaurės, rytų ir vakarų. Tai, kad versle vokiečiai orientuojasi į reikalus, reiškia, jog jie derėsis remdamiesi numatoma nauda ir nebus poreikio įtvirtinti artimus asmeninius santykius su būsimais partneriais prieš pradėdami kalbėti apie verslą. Tarpusavio supratimas didėja aptariant reikalus. Atvykę derybininkai gali tikėtis pereiti prie verslo reikalų po kelių pokalbio minučių. Tai, kad Vokietija ekonomiškai stipri, daugiausia lemia mažos ir vidutinės įmonės, kurios gali greit reaguoti į rinkos pokyčius.

Tiems, kam teko daugiau pažinti šios tautos nacionalinį charakterį, pabrėžia vokiečių tvarkingumą. Kitas svarbus bruožas - laiko planavimas: yra tikslus darbo, mokymosi ir poilsio

⁴ Piniginis vienetas.

1 paveiklas

⁵ Perku ir parduodu brangiau.

laikas. Sukuriami netgi generaliniai valdymo planai, koordinuojantys atskiras darbotvarkes. Jei darbo vietoje nėra specialių nuostatų, sudaromi informaciniai biuleteniai ir jų laikomasi taip kaip valstybinių įstatymų.

"Visas žmogaus gyvenimas turi būti tvarkoje", - šypsosi vokiečiai. Laikas ir vieta Vokietijoje paklūsta tvarkos kultui. Tvarkaraščių ir dienotvarkių laikomasi griežtai, o susitikimams netrukdoma. Atvykimas laiku iš tikrųjų reiškia, kad reikia atvykti prieš kelias minutes⁶, nes vėlavimas įspėja apie galimą nepatikimumą. Jeigu vėluojate į susitikimą pusę valandos, tikriausiai pusę mėnesio vėluosite pristatydami prekes ar atlikdami užsakymą. Todėl jeigu matote, kad vėlavimo niekaip neišvengsite, skambinkite partneriui, kai tik galėsite, ir tarkitės dėl kito laiko. Vokietijoje jūsų pokalbio nepertraukinės nei telefono skambučiai, nei netikėti lankytojai.

3. Elgesys viešose vietose

3.1 Vaikščiojimas ir stovėjimas eilėse

Tvarka ir tam tikras organizuotumas pastebimas netgi Vokietijos gatvėse: vyrai, eidami su moterimi, eina šaligatvio pakraščiu; jauni žmonės, eidami su pagyvenusiais, irgi eina šaligatvio pakraščiu; einant trise (du vyrai ir viena moteris) moteris eina tarp vyrų. Vokiečiai vyrai, eidami į kambarį ar patalpą, eina prieš moterį, atidaro duris ir įėję laiko jas, kol įeina moteris. Tai pirmiausia pasakytina apie restoranus (šis paprotys kilo iš tų laikų, kai vyras turėdavo eiti pirmas, įsitikinti, kad niekas negresia ir tada kvieisti moterį). Viešose vietose vokiečiai yra tvarkingi ir drausmingi. Išimtis yra vairuotojų elgsena, ypač pagarsėjusiuose įvykiais keliuose; magistralėse vokiečiai gali elgtis agresyviai, galbūt dėl jų neįtikėtinų automobilių.

Kaip ir daugelyje Europos⁷ kultūrų, masinė prekyba ir orientavimasis į pirkėją yra palyginti naujas dalykas Vokietijoje, turint omenyje jų aukštą gaminių kokybę. Pirkėjų aptarnavimo koncepcija labai plėtojama, tačiau dar nėra visiškai įtvirtinta. Parduotuvių darbo valandos ne visada atitinka pirkėjų patogumus (įstatymiškai daugelis parduotuvių uždaromos savaitgaliais, dauguma vakarais). Kaip ir kitur Europoje, pirkėjas, palietęs maisto prekę, privalo ją pirkti; pramoninių prekių parduotuvėse jums gali būti sudėtinga pakeisti prekę, nebent pastebėtumėte kokį broką. Rūkalių mažėja, nors nerūkančiųjų zonos restoranuose ir kitose viešose įstaigose yra retas dalykas (tačiau Vokietijoje traukiniuose yra įrengti specialūs nerūkančiųjų vagonai). Gatvėse pėstieji griežtai laikosi eismo taisyklių; nemėginkite pereiti gatvę degant raudonai šviesai, kantriai laukite, kol užsidegs žalia (gatvėse, kur nėra šviesoforų, pereikite atsargiai, nes ne visada automobiliai sustoja praleisti pėsčiuosius). Kadangi vokiečiai mėgsta privatumą ir yra formalūs (kaip ir daugelis europiečių), netrukdydys jūsų be reikalo viešose vietose, tačiau kartais, kai neužimti, gali užmegzti su

⁶ Laiko vienetas.

⁷ Žemynas.

jumis atsitiktinį pokalbį.

Vokietijoje⁸ įsigali telefonų kortelės, telefono būdelės skiriasi spalva, turi spalvinį kodą, raudonos būdelės ar aparatai priima monetas.

3.2 *Autobusai, metro, taksi, automobiliai*

Važiuojama dešine puse, bet žmonės praeina kairiaja. Apskritai metro⁹ uždaromi po vidurnakčio arba 1 valandą. Didžiausia tikimybė pagauti taksi yra nustatytose taksi aikštelėse (tinkamiausios taksi vietos yra prie viešbučių, tačiau ten kainos už tą patį atstumą yra didesnės: viešbučio mokestis įeina į skaitiklio rodomą užmokestį). Pasiimkite vandens ir maisto su savimi, jeigu keliaujate traukiniu ilgesnį laiką, nes ten gali nebūti vagono kavinės. Patogiau važiuosite, jeigu užsisakysite ar įsigysite pirmos klasės bilietą, nes mokesčio skirtumas nedidelis, o patogumai - ryškūs.

4. Elgesys prie stalo

4.1 *Nepradėkite valgyti, kol šeimininkas netars: Guten Appetit.*

Vokiečiai, kaip ir visi kontinentinės Europos žmonės, nekryžiuoja šakučių ir peilių, kaip amerikiečiai. Peilis laikomas dešine ranka, o šakutė - kaire. Baigus valgyti, peilis¹⁰ ir šakutė padedami lygiagrečiai vienas šalia kito per lėkštę iš dešinės pusės taip, kad galai rodytų dešimtos valandos poziciją; peilis turi būti virš šakutės, ašmenimis į lėkštę. Jeigu kurį laiką paliksite abu įrankius lėkštėje, padavėjai tai supras kaip ženklą, jog jūs baigėte valgyti ir jūsų lėkštę gali būti nunešta. Nedidelė šakutė ir peilis virš lėkštės skirti desertui. Neretai padedama ir kitų įrankių; jeigu dvejojate, kuriais įrankiais naudotis, visada naudokitės išoriniais ir valgykite su jais. Taip pat padedamos skirtingos taurės vandeniui, baltajam ir raudonajam vynui (po pietų geriamiems gėrimams taurės atnešamos vėliau). Naudojant įrankius, jūsų rankos turi būti matomos virš stalo: tai reiškia, kad neturite nuleisti jų per žemai, o remtis riešais į stalo viršų (tik ne alkūnėmis).

Prie stalo visus valgius perduokite į kairę nuo savęs. Druskinė ar pipirinė perduodamos taip, kad gaunantysis asmuo galėtų priimti ją tiesiogiai, nedera jų pirmiau dėti ant stalo. Vokietijoje peiliai naudojami, kai yra būtinybė. Taigi nieko nepjaukite peiliu, ką galima lengvai atsiskirti su šakutės šonu: tai reiškia, kad paprastai bulvės tiekiamos griežinėliais arba roti (skrudintos arba sautéed) stiliumi. Niekad nepjaustykite salotų mišrainėje: vikriais judesiais susukite jas peiliu ir šakute į gumulėlį, kurį lengva pasmeigti šakute.

Pati garbingiausia vieta prie stalo yra stalo gale arba jo centre, o svarbiausieji, garbingiausieji svečiai sodinami į kairę ir į dešinę nuo stalo galo. Jeigu šeimininkai yra sutuoktinių

⁸ Europos žemyno šalis.

⁹ Požeminis traukinys.

¹⁰ Aštrus įrankis.

pora, kiekvienas sėdasi prie stalo galų. Pagal išgaliojusią praktiką visame žemyne moterys ir vyrai sėdasi greta vienas kito, o poros išskiriamos ir kartais sėdasi prie jiems nepažįstamų žmonių. Taip skatinamas pokalbis. Vyrai¹¹ visada atsistoja, kai moterys įeina į kambarį, ir vyrai bei moterys atsistoja, kai vyresnio amžiaus žmonės įeina arba išeina iš kambario. Neužmirškite, kad vokiečiai, kaip ir dauguma žemyno tautų, antrąjį aukštą vadina pirmuoju, o pirmasis aukštas paprastai vadinamas vestibuliu, apatiniu aukštu.

Jeigu nebenorite daugiau maisto¹², palikite jo šiek tiek savo lėkštėje. Visada jums pasiūlys papildomai gėrimų; nugerkite tiek, kad jūsų puodelyje ar taurėje liktų mažiau nei pusė ir gėrimo bus papildyta. Porcijos yra maždaug tokios kaip ir Jungtinėse Valstijose.

4.2 Namuose, restorane, darbe

Neformaliuose restoraneuose jūsų gali paprašyti pasidalyti stalu: jeigu taip atsitinka, neužmegzkite pokalbio; verčiau elkitės taip, lyg sėdėtumėte prie stalo vienas. Padavėjas¹³ kviečiamas akimis; labai nemandagu moti arba šaukti padavėją vardu. Per pusryčius nevyksta dalykinių susitikimų, nebent tarp keliaujančių verslininkų viešbučiuose. Dalykiniai priešpiečiai ar pietūs yra populiariesni, tačiau priklausomai nuo to, kokio pobūdžio jūsų tarpusavio santykiai su kolega vokiečiu, tas laikas nėra pats priimtinausias spręsti dalykiniams klausimams ar sprendimams priimti. Sekite jūsų kolegų vokiečių pavyzdžiu: jeigu jie aptaria verslo reikalus, vadinasi, galėsite ir jūs diskutuoti, tačiau išlaukite savo eilės ir įsitraukite pasirodydami kaip savo srities specialistai. Gumos nekramtykite nei restorane, nei gatvėje. Nerūkančiųjų zonos restoraneuose tebėra retenybė.

Valgymai jūsų partnerio vokiečio namuose gali būti arba atpalaiduojantys, arba oficialūs; pasinaudokite informacija, kurią suteiks jums jūsų šeimininkas, kviečiantis jus. Neformalus valgymas bus pavadintas Abendbrot (vakaro duona), o formalus valgymas paprastai yra vadinamas Abendessen (vakaro valgijai). Visada stenkitės atvykti laiku, nors, suprantama, ir šiuo atveju apie viską pasiteiraukite jus kviečiančio asmens: jeigu kvietime yra „c.t.“ (cum tempore, arba „laiku“), jūs turite maždaug penkiolika minučių po nurodyto atvykimo laiko; jeigu kvietime nurodyta „s.t.“ (sine tempore, arba „be laiko“), jūs turite atvykti laiku, tokią valandą, kokia yra nurodyta. Namuose jums bus pasakyta, kur sėsti, ten ir turėtumėte likti. Nevaikštinėkite po kambarius: kitos patalpos neskirtos svečiams. Prie stalo¹⁴ nepamirškite paieškoti savo vietos kortelės arba laukite, kol šeimininkas nurodys jūsų vietą. Nesusimanykite sėsti, kur pakliūva, nes svečių sėdėjimas gali būti suplanuotas anksčiau.

Įprastas dalykas, kad tas, kuris kviečia, ir apmoka, nors iš svečio tikimasi parodysiant norą

¹¹ Lytis.

¹² Tai, ką mes valgome.

¹³ Restorano darbuotojas.

¹⁴ Virtuvės baldas.

ar ketinimus apmokėti. Kartais aplinkybės nulemia, kas apmokės (tarkim, titulas, aukšta padėtis). Šeiminkas, apmokėjęs iš anksto, laikomas gero skonio ir takto žinovu.

Sveikintina mintis šeiminkui pasiteirauti iš anksto, kada svečiams reikia transporto. Reikalui esant pasirūpinkite užsakyti taksi valgymo ar pobūvio pabaigoje.

4.3 Kada atvykti, ar padėti susiruošti

Jeigu jūs kviečiami pietų pobūviui į privačius namus, pasisiūlykite padėti susiruošti, nors greičiausiai bus atsisakyta jūsų pagalbos. Nesikelkite nuo stalo, kol nepakvies to daryti. Sutuoktinių poros (vyras arba žmona) taip pat įtraukiami į verslo pietų pobūvius¹⁵ (dažniausiai tada, kai abu verslo partneriai yra vedę). Kai ateina laikas išvykti, visada paspauskite ranką kiekvienam atskirai: mostelėti bendrai visiems atsisveikinant nepriimtina. Jei esate kviečiamas praleisti naktį vokiečių namuose, visada išvykdami sutvarkykite daiktus, išplaukite indus. Beje, niekada neužsukite į bendradarbio namus nekviestas ar nepranešęs: visada paskambinkite iš anksto ir pasiteiraukite, ar nesudarysite jam nepatogumų savo apsilankymu.

5. Arbatpinigiai¹⁶

Restoranuose ir taksi paprastai duodama ne daugiau kaip 10 procentų arba mažiau; daugiau laikoma netaktiška ir visiškai nepriimtina Rytų Vokietijoje. Nešikai ir viešbučių patarnautojai gauna kelis smulkius pinigėlius kaip ir teatro bei vonios patarnautojai. Restoranuose 10 procentų arbatpinigiai įskaičiuojami į sąskaitą, tačiau jei jūs tuo abejojate, nieko tokio, jei to pasiteirausite. Netgi tada, kai arbatpinigiai yra įtraukti į sąskaitą, galite palikti keletą pinigėlių, jei aptarnavimas jums patiko.

6. Neverbalinė kalba

Diskusijos su nepažįstamaisiais paprastai pradedamos santūriai; viešose vietose ir pirmuose verslo susitikimuose pokalbio tonas gali būti gana švelnus ir dalykiškas. Kai tik žmonės geriau pažįsta vienas kitą, pokalbio tonas staiga pasikeičia, kalbama vis garsiau, su įkarščiu, ypač tada, kai nesutariama: pasistenkite tvardyti, neleiskite jūsų išmušti iš vėžių. Niekada nepertraukite kitų; leiskite jūsų pašnekovui išsakyti jo/jos nuomonę ir tada respondуйте. Valgant, prie vyno ar alaus pokalbis turėtų būti lengvas ir palankus virškinimui.

6.1 Fiziniai gestai ir veido išraiška

Turėtumėte vengti okey ženklo, kuris rodomas pirštais: nykščiu ir smiliaus galiuku sudarius apskritimą; jeigu jūs norite parodyti okay ženklą, iškelkite nykščius. Susitikimo pabaigoje

¹⁵ Didelis balius.

¹⁶ Pinigai už aptarnavimą.

vokiečiai paprastai reiškia pritarimą ar nepritarimą švelniai stuktelėdami krumpliais į stalą vietoj aplodismentų.

Nykštys¹⁷ reiškia skaičių 1, smilius - 2 ir taip toliau. Laikoma įžeidimu kviesti kažką smiliumi (tam pasukite ranką delnu į save ir mokite visais pirštais). Jeigu jums reikia pakviesti padavėją, nežymiai ranka¹⁸ darykite tokį subtilų judesį tarsi rašytumėte (toks judesys rodo, kad norite atsiskaityti).

6.1.1 Laikysena ir fizinis artumas

Vokiečiams įprasta laikytis kiek atokiau nuo pašnekovo ar individo, nei amerikiečiams. Niekada nekalbėkite susikišę rankas į kišenes: stovėdamas visada jas laikykite nuleistas prie šonų. Jeigu mėgstate kryžiuoti kojas, niekada neužsikeikite kojos per aukštai, virš kelio, t. y. kulkšnies virš kelio. Nepamirškite, kad netgi viešojoje vietoje formalus elgesys visada geriau nei neformalus: nekramtykite gumos, nesikūprinkite, nesiramstykite. Susitikimuose stebėkite kitus, vyresniusius dalyvius ir elkitės taip, kaip jie, atitinkamai rinkitės drabužius ir sėskite į nurodytą vietą.

6.1.2 Žvilgsniai

Daugeliui amerikiečių¹⁹ įdėmus žvilgsnis kartais gali atrodyti šokiruojantis. Svarbu tokios elgsenos nepalaikyti noru jus sugluminti. Taip vokiečiai (apskritai europiečiai) rodo savo susidomėjimą. Priešingai, jeigu jūs nusigręšite, jūsų poelgis kolegai vokiečiui atrodys arba rodantis abejingumą, arba neišsiauklėjimą. Visais atvejais palaikykite kontaktą akimis, jeigu nukreiptas į jus. Netgi viešumoje ir su nepažįstamais žvilgsnis gali būti tiesioginis. Tad nepriimkite tiriamų žvilgsnių viešojoje vietoje kaip grėsmės: jų reikšmė gali būti visiškai kita. Patekus į kieno nors akiratį taip, kad susidarytų kontaktas akimis, yra būdas pasakyti: „Aš noriu su jumis pasikalbėti“; tokiu atveju pasistenkite elgtis apgalvotai.

Nors vokiečiams būdingas dalykinis formalumas ir santūrumas, tačiau jie gali būti ir labai emocionalūs, jeigu metamas iššūkis jų tvarkos, organizacijos ir normalios padėties jausmui.

7. Dovanos

Apskritai teikti dovanas verslo partneriams nėra įprasta; verčiau nesiųsti dovanos jokia proga, netgi per šventes, nebent gautumėte pirmas kokią dovanėlę nuo savo kolegos vokiečio. Priimtina siųsti atvirutes, ypač atsidėkojant už bendrą darbą per pastaruosius metus. Ji turėtų būti siunčiama tokiu tinkamu laiku, prieš Kalėdas, kad gavėjas pasveikinimą gautų savaitę iki švenčių.

Dovanas²⁰ teikti dera per socialinius renginius, ypač atsidėkojant už surengtus pietų

¹⁷ Rankos pirštas.

¹⁸ Kūno dalis.

¹⁹ Tautybė.

²⁰ Kas įteikiama dovanojant.

vakarėlius. Jeigu nuspręsite teikti gėles, atsineškite jas su savimi į pobūvį, suprantama, prieš įteikdamas šeimininkei, jas išvyniokite. Niekada nesiųskite chrizantemų, viržių ar kalijų (jos dažniausiai tinka laidotuvėms); dar venkite raudonų rožių arba orchidėjų (jos reiškia romantinius ketinimus); visada peržiūrėkite, kad puokštėje būtų nelyginis žiedų skaičius (senas europietiškas paprotys). Kitos dovanėlės galėtų būti: išpūdinga dėžutė šokoladinių saldainių, butelis saldaus desertinio vyno arba po valgių geriamas aukštos kokybės likeris ar digestif.

Jeigu jūs gyvenate šeimoje, tinkamiausia padėkos dovanėlė būtų aukštos kokybės jūsų šalies produktai, kurių sunku įsigyti Vokietijoje. Tai smaližių maistas (klevo sulos sirupas, cukruje kepinti riešutai, omarai ar vėžiai, kt.), knygelės apie Jungtines Valstijas ar bet kas, kas atitinka jūsų šeiminių asmeninį skonį (garsių Amerikos sporto klubų kepuraitės, marškinėliai²¹, kt.), tiks tokiai progai.

Taigi, svečių dovanos neturi būti per brangios (tai gali būti suprasta kaip įkyrumas ar net noras įsiteikti); per daug asmeniškos (kad nesudarytų nepatogumų) bei per daug įpareigojančios. Vokiečiai derybininkai pasijus nejaukiai, gavę brangią dovaną. Jeigu norite atvežti nediduką suvenyrą, geriausiai tiks skoninga dovanėlė su jūsų kompanijos logotipu²² arba suvenyras, būdingas jūsų šaliai ar regionui.

8. Kreipiniai

Herr (Mr.), pone ir Frau (Mrs.) ponია kartu su pavarde turi būti vartojami tada, kai jūs esate supažindinamas su suaugusiaisiais. Kol jūsų vokietis kolega specialiai nekviečia jūsų kreiptis tik vardu, ir nepaisant to, kaip jis/ji kreipiasi į jus (juk vokiečiai žino, jog amerikiečiai paprastai pirmenybę teikia neformalumui), jūs visada turite kreiptis pavarde kartu su tinkama pagarbumo forma (Fraulein - Miss - panele - vartojama retai, nebent esate įsitikinę, jog kalbate su vaiku ar jauna, netekėjusia pilnamete). Kartais šie pagarbumo kreipiniai yra vartojami su laipsniais, rangais, titulais, tačiau niekada nevartojami vietoj titulų; pavyzdžiui, į daktarą kreipiamasi „Herr Doktor“ arba „Herr Doktor Schmidt“, bet niekada vien „Doktor Schmidt“ arba „Herr Schmidt“. Jeigu asmuo turi keletą laipsnių, titulų, jie turi būti vartojami pagal svarbumo seką; pavyzdžiui, daktaras, kuris yra ir profesorius (aukštesnis laipsnis), kreipiantis į jį sakoma: „Herr Professor Doktor“ ir jo žmona, kuri gali būti ir gali nebūti daktarė, vis vien priimtina kreiptis „Frau Doktor Schmidt“. Vaikai Vokietijoje mokomi elgtis pagarbiai su suaugusiaisiais, nepertraukti vyresniųjų ir visada vartoti pagarbumo kreipinius.

Pasistenkite kalbėti vokiškai²³, jeigu ir nė trupučio nemokate Jūsų pastangos bus įvertintos, tik nepamirškite kreiptis į asmenį oficialiu įvardžiu Sie („Jūs“) pradžioje pokalbio ir nepereikite į du

²¹ Tamtikras rūbas.

²² Paveikslėlis.

²³ Užsienio kalba.

(neformalų „tu“) formą, jeigu ir kol jūsų kolega vokietis nepakviečia jūsų vartoti ar pats/pati nevartoja tos formos. Praeityje²⁴ šis perėjimas nuo formalios prie neformalios formos buvo švenčiamas formaliu įvykiu pažymint progą (Brüderschaftstrinken); šiandien tai pasitaiko retai, tačiau taip elgiamasi daugiau kaimiškuosiuose šalies Pietuose. Tame rituale dalyvauja du vyrai, kiekvienas iškėlęs bokalą alaus ir, sukryžiuavę abu rankas ir žvelgdami vienas kitam į akis, kelia tostą už vienas kitą ir juos sujungusią draugystę ir ragina vienas kitą nuo šiol laikyti broliu. Iš to kilusi privilegija turėti teisę „būti artimesniu“ ir kreiptis įvardžiais bei vardais. Nors vokiečiai su užsieniečiais tam tikrą laiką yra oficialūs, ypač darbinėje aplinkoje, tačiau daugeliu atvejų greičiau susibičiuliuoja negu prancūzai; tai pastebima bendraujant su amerikiečiais, kadangi vokiečiai supranta, jog amerikiečiai ilgai neišlaiko oficialios aplinkos ir su malonumu „išbando“ amerikietišką bendravimo būdą. Atsitiktiniams kontaktams (pvz., su padavėjais, parduotuvėse su padėjėjais, kt.) vartokite tik Herr arba Frau be vardo. Labai svarbu pasisveikinti su žmonėmis darbovietėse, parduotuvėse ir restoranuose atitinkamais guten Tag arba Nacht, ir auf Wiedersehen - išeinant. Pastaruoju metu Vokietijoje prigijo kita atsisveikinimo forma, ypač skubotose, atsitiktinėse situacijose, tai Tschüss, kuris skamba panašiai kaip angliškasis žodis choose, tačiau tariamas su sibiliantu, šnypščiančiu priebalsiu s (ne z): jis reiškia tik „bye“ - viso²⁵.

9. Religija

Šiaurės Vokietija yra pirmiausia protestantiškoji (Liuterio), o Pietų Vokietija - pirmiausia katalikiškoji, nors nemažų abiejų populiacijų esama ir vienoje, ir kitoje srityje. Rytų Vokietija patyrė vienos kartos trukmės oficialų ateizmą ir nors dabar, komunistiniam režimui pasibaigus, kilo stiprus religinis atgimimas, žmonės tebėra daugiau pasaulietiniai. Kai kam nerimą kelia tai, jog Vokietijos gyventojų prieaugis yra neigiamas, panašiai kaip ir daugumoje Vakarų Europos valstybių.

Po susijungimo nebėra Rytų Vokietijos ar Vakarų Vokietijos; dabar šalis vadinama Vokietijos Federacine Respublika (FRD). Demografiniu požiūriu tiek Vakarų, tiek Rytų Vokietija tebėra skirtingi kultūriniai regionai. Susijungimas buvo ir tebėra stebėtinai sudėtingas procesas (beje, tas įvykis buvo stebėtinai nuo pat pradžių), ekonominės išlaidos abiem Vokietijom sujungti toli gražu neatitiko visų skaičiavimų. Tai, kad susijungimas vyko taip sklandžiai, rodo pirmiausia Vokietijos ekonominę galią. Buvusi izoliuota Rytų Vokietija pasirodė esąs labai užterštas ir ekonomiškai atsilikęs kraštas, o darbo jėga neturėjo supratimo apie pagrindines verslo sąvokas ir vakarietišką gyvenimą. Šie skirtumai ir didžiulė finansinė parama, atėjusi iš Vakarų į Rytus, lėmė tai, jog daugelis vakariečių ir rytiečių vokiečių piktinasi vieni kitais.

²⁴ Kažkada kažkas buvo.

²⁵ Atsisveikinimo žodis

Greta prieštaravimų tarp Rytų²⁶ ir Vakarų, ryškėja Šiaurės ir Pietų, protestantų ir katalikų pasidalijimas vokiečių kultūriname gyvenime. Šiaurės vokiečiai, gyvenantys verslo plėtros didmiesčiuose vakariniame Rūro krante, į Šiaurę ir Rytus nuo Prūsijos²⁷, yra suvokiami kaip sunkiai dirbantys pramonininkai, o Pietų vokiečiai - Bavarijos gyventojai - nuo seno laikomi kaimo, tradicijų ir žemės ūkio puoselėtojais. Šiuos esminius pasidalijimus Vokietijoje šiandien komplikuoja masinis turkų antplūdis, ir ne tik jų, bet ir žmonių iš Vidurio bei Rytų Europos, kaip „besisvečiuojantys darbininkai“. Imigrantai dažniausiai dirba žemiausio lygio paslaugų darbus, tačiau daugeliui vokiečių jie sudaro papildomą našta viešojo aptarnavimo sektoriuje, nes atima darbus iš vokiečių. Ir tai yra ypač jautri kultūros problema Vokietijoje, kadangi atsirandančios naujos kultūros ir religijos (daugiausia islamas) meta iššūkį aktualiam vokiškajam identiteto klausimui.

10. Mokslas ir švietimas

Mokyklų sistema Vokietijoje, kaip ir daugelyje Europos valstybių, tradiciškai jau nuo jaunystės lemia kiekvieno gyvenimo karjerą. Po Grundschule (arba pradinės mokyklos) mokiniai stoja į Gymnasium²⁸ (aukštesniąją mokyklą), Realschule (profesinę vidurinę mokyklą) arba Hauptschule (pagrindinę vidurinę mokyklą). Gymnasium (tariama su kieta g) paprastai veda į Universitdt arba Fachhochschule (universitetą ar koledžą) tik po to, kai išlaikomas Abitur - sudėtingas egzaminas baigus aukštesniąją mokyklą. Realschule ir Hauptschule paprastai veda į unikalią Vokietijos instituciją Berufsausbildung (anksčiau vadinta Lehrling, arba gamybine stažuote), kur studentai tęsia savo profesinį mokslą dirbdami juos remiančių Vokietijos verslininkų organizacijose, įstaigose. Per gamybinę stažuotę jie paprastai įgyja daugelį įgūdžių ir baigę gauna darbą tose organizacijose.

11. Derybos

Vokiečiai gerbia tuos, kurie ateina pas juos tvirtai ir pagrįstai žinodami, ko nori. Jiems svarbi yra kiekviena detalė, o pasiūlymai turi būti kruopščiai suplanuoti ir logiškai organizuoti. Pirmasis susitikimas gali būti labai dalykiškas; vokiečiai tirs jus visapusiškai: tiek jūsų organizaciją, tiek jūsų idėjas. Toks susitikimas vyks tik įstaigoje. Kadangi laikas Vokietijoje tiksliai planuojamas, pasistenkite iš anksto susiplanuoti susitikimą, paruošti detalią darbotvarkę ir ją išdalyti dar prieš nustatytą datą. Patvirtinkite visus susitikimus ir pasiruošimus jiems iš anksto. Atsitiktinis vietos ir laiko keitimas yra nepriimtinas. Tinkamiausias laikas susitikimams yra nuo 9 iki 10 val. ryto ir nuo

²⁶ Pasaulio šalys.

²⁷ Istorinė šalis.

²⁸ Mokymo įstaiga.

14 iki 15 val²⁹. popiet. (Rytų Vokietijoje trečiadienis nėra palanki diena susitikimams ar susirinkimams, kaip ir buvo komunistiniais laikais, toji diena dažnai skiriama savaitės ataskaitoms ir dokumentų tvarkymui.) Niekada nevēluokite.

12. Sveikinimasis ir susipažinimas

Visuomet luktelėkite, kol būsite supažindinti su nepažįstamaisiais ir nesiimkite to daryti patys. Vokiečiai jaučiasi patogiau tada, kai supažindina trečias asmuo³⁰. Įsidėmėkite tai iš anksto. Neskubėkite sėstis oficialiame susibūrimo: jeigu leidžia aplinkybės, laukite, kol jums nurodys jūsų vietą. Pagal tai, su kuo, kada ir kaip būsite supažindinti, suprasite, kaip esate vokiečių vertinami ir ant kurio hierarchijos laiptelio atsidūrėte. Jeigu negavote iš anksto kitokių nurodymų, įsidėmėkite, kad vyrai, moterims įėjus, atsistoja. Paspauskite ranką kiekvienam atskirai (jei tai yra grupė) jus supažindinant ir atsisveikinant: amerikietiškas mostelėjimas atsisveikinant visiems susirinkusiems čia yra nepriimtinas. Venkite sakyti komplimentų³¹ savo kolegai, nebent jus sietų asmeninis ryšys: vokiečių kontekste jie nebūtinai. Kartą pasisveikinę su asmeniu, o vėliau jį susitikę tomis pačiomis aplinkybėmis (pvz., įstaigoje), nebesisveikinkite dar kartą. Bučiny s veikinantis yra įprastas tarp vyro ir moters, kurie pažįsta vienas kitą; paprastai bučiny s skubotas, į abu skruostus (iš tikrųjų „orinis bučiny s“, pirmiausia į kairįjį skruostą, paskui – į dešinįjį). Konservatyvesnėse srityse ir tarp vyresnių vokiečių, vyras gali sveikinti moterį pakeldamas jos ranką prie savo lūpų. Įprasta naudotis vizitinėmis kortelėmis; jeigu įmanoma, turėkite paruoštą kortelę su vokišku tekstu kitoje pusėje. Į vokiečių kalbą išverstame tekste nepamirškite surašyti visų turimų mokslinių laipsnių, titulų, aiškiai ir išsamiai nurodykite pareigybę, užimamą postą, priklausomybę kokiam profesinei grupei (vokiečiai norėtų kuo daugiau sužinoti apie jus, jūsų kvalifikaciją ir išsilavinimą).

Būdinga paspausti ranką. Vokiškas stilius mažai kuo skiriasi nuo amerikietiškojo rankos spustelėjimo, tik trunka trumpiau. Šis veiksmas yra greitas ir tvirtas, keli rankos spustelėjimai tarp dviejų vyrų; ne toks energingas tarp vyro ir moters ar tarp dviejų moterų. Rankos paspaudimą turi lydėti atitinkamas sveikinimas (žiūrėkite vokiškų žodžių sąrašą). Šypsny s ir kitos nežodinės bendravimo formos nebūtinai spaudžiant ranką, nebent žmonės jau anksčiau buvo susitikę. Vyrai turėtų laukti, kol moteris išties ranką pirmoji, o moteris renkasi, ar ištiesi ranką, ar ne. Vyrai, prieš spausdami ranką moteriai, turi nusimauti pirštines³², o moteris to daryti neprivalo. Kai sveikinasi daugiau nei du žmonės, nepriimtina tiesti ranką per kitas rankas (sudarant tam tikrą X). Neformalus kūno judesiai nėra priimtini per pirmąjį prisistatymą, taigi venkite tapšnoti per nugarą ar kitaip liesti pašnekovą. Žvilgsnis susipažįstant turi būti rimtas bei tiesus ir turėtų tęstis tol, kol individas

²⁹ Laiko matavimo vienetas.

³⁰ Žmogus, individas.

³¹ Gražūs žodžiai.

³² Rankų rūbas.

kreipiasi į jus.

13. Tinkamos ir netinkamos temos

Tinkamos: pastarojo meto įvykiai, politika (tai, apie ką išmanote), menas, sportas (plati, tinkanti pokalbiams tema, ypač futbolas), muzika ir filosofija. Vokiečiai linkę vengti konfrontacijos pokalbiuose apie socialinį gyvenimą su naujais pažįstamais; tačiau santykiams nusistovėjus, nuomonės gali būti reiškiamos. Jus labai domina amerikietiškos gyvenimo aspektai, apskritai gyvenimas Amerikoje. Netinkamos: nereikškite savo nuomonės apie visa, kas vokiška, jeigu gerai neišmanote tų dalykų. Atsitiktiniame pokalbyje neklausinėkite apie darbą, profesiją, užsiėmimą. Amerikiečiai dažnai pokalbį pradeda klausimu „Taigi kuo užsiimate?“; Europoje³³ tai skamba per daug asmeniškai, be to, nėra pati įdomiausia tema pokalbiui. Taip pat netinka: aptarinėti asmeninių finansinių reikalų, šeimos reikalų (šeima yra šventas dalykas), biografijos faktų ir panašių dalykų. Atsargiai darykite kokias išvadas apie pasaulinius karus, nors tokios temos iškyla: dauguma vokiečių patiria didžiulį kaltės jausmą dėl Trečiojo Reicho (žodis naciai nevartotinas Vokietijoje). Nepamirškite, kad vokiečiai savaip vertina vieni kitus ir jaučia tam tikrą kartėlį (tiek Rytų, tiek ir Vakarų), apie kurį galite arba ne sužinoti iš jų. Tai priklausys nuo pašnekovo³⁴.

³³ Pasaulio šalis.

³⁴ Pokalbio dalyvis.

14. Išvados

Kiekvienas Vokietijoje turi paklusti nustatytoms taisyklėms ir sistemoms, gerbti jas ir laikytis jų: kai yra palaikoma tvarka, viskas esti normalu; kai taisyklės pažeidžiamos, gali kilti suirutė ir anarchija. Taigi visi individai privalo veiksmingai veikti toje „gerai suteptoje vokiškoje mašinoje“. Nors ši sąvoka yra įsisažmoninta kitų kultūrų, įskaitant ir Jungtines Valstijas, ypač šiurkštų amerikiečio individualizmą vokiečiai dažnai laiko destabilizuojančiu normalią padėtį, o kaip tik šito siekia Vokietijos visuomenė. Egzistuoja stiprus noras gyvenimą „dalyti į skyrius“, tokią specifinę elgseną rodo, pavyzdžiui, manipuliavimas laiku, griežtas³⁵ darbotvarkių laikymasis, uždarnos durys, aiškus pasiskirstymas vaidmenimis, darbo ir socialinio gyvenimo išskyrimas, tvirtas taisyklių laikymasis.

Vokietija tartum padalyta į rūpestingai prižiūrimus geometrinius plotus, atribotus galybe sienelių, gyvatvorių, tvorų ir vartų. Kiekvienas žemės lopinėlis tarsi apjuostas riba, skiriančia jį nuo kitų žemės sklypų. O gėlių gausumu, skoningais gėlių loveliais balkonuose ir ant palangių vokiečiai žavi kiekvieną svečią. Visą šią harmoniją padeda saugoti nebylūs tvarkos reguliuotojai - lentelės, iškabos, skydai³⁶, draudžiamieji bei nurodomieji ženklai. Pirmas žodis, kurį Vokietijoje išmoksta užsienietis, yra "draudžiama". Parkai, viešų renginių vietos ir darbo teritorijos taip pat turi savas naudojimo taisykles. Tokia "kariška" tvarka lydi vokiečių nuo pat mažens - ugdomas reiklumas sau ir kitiems.

Vokiečiai labai vertina darbą ir tikisi, kad jų partneriai darys tą patį. Kompetencija, o ne naudingos pažintys yra pagrindinis kelias į sėkmę Vokietijos rinkoje. Vietos ir laiko pajungimas tvarkingumo principui yra vienas ryškiausių nacionalinės vokiečių kultūros bruožų. Net ir pusryčiai, pietūs bei kiti priėmimai čia prasideda tiksliai, lyg pagal metro tvarkaraštį.

Vokiečiai labai reiklūs korektiško elgesio normoms, pavyzdžiui, nepriimta partnerį trukdyti nesusitarus telefonu³⁷. (Be skubaus reikalo negalima trukdyti vokiečio nuo 13.00 iki 15.00 val. ir vakare, kai perduodamos pagrindinės televizijos žinios).

³⁵ Piktas, reiklus.

³⁶ Apsaugos priemonė.

³⁷ Nuotolinio bendravimo aparatas.

15. Naudota literatūra

1. Bendri duomenys [žiūrėta 2005 – 04 – 15] prieiga per internetą <<http://www.biblioteka.lt/metai/vokietija1/vokietija.html>>.
2. Foster, D., (2004). Europos šalių etiketas. Vilnius.
3. Misevičius, V., (1998). Tarptautinio bendravimo protokolas: Vizitai, priėmimai. Kaunas.
4. Pruskus, V. (2003). Verslo etika: Laiko iššūkiai ir atsako galimybės. Vilnius.
5. Baltrušaitis J. (1992). Visuotinė meno istorija. Kaunas.
6. Galaunė P. (1930). Lietuvių liaudies menas. Kaunas.